

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΕΘΝΟΦΥΛΕΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Με την θεόπνευστη φράση: «Εις ενότητα Πάντας εκάλεσε...» ανοίγει τις κομψοτεχνημένες σελίδες της η Επετηρίδα (Ημερολόγιο) του Οικουμενικού Πατριαρχείου του σωτηρίου έτους 2015, η οποία είναι αφιερωμένη υπό της μαρτυρικής και καθαγιασμένης Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας στην ευφρόσυνη επέτειο της συμπλήρωσεως 70 ετών (1945-2015) από της άρσεως του Βουλγαρικού Σχίσματος, ενώ εμπνευσμένα καταγράφεται ότι «το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, αγωνιζόμενον θυσιαστικώς υπέρ της εκκλησιαστικής ενότητας, εν τω συνδέσμω της αγάπης και της ειρήνης... δεόμενον εκτενώς υπέρ ευσταθείας και αντιλήψεως εν παντί της Αγιωτάτης Αδελφής Εκκλησίας της Βουλγαρίας, εις δόξαν Πατρός και Υιού και Πνεύματος Αγίου, της Μιας Θεότητος και Βασιλείας».

Ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, ο οποίος από της εκλογής του, την 2α Οκτωβρίου 1991, στον πάνσεπτο Αποστολικό, Πατριαρχικό και Οικουμενικό θρόνο της Πρωτοθρόνου Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, αγωνίζεται «Ιερῶ ζήλω, παντί σθένει και πάση δυνάμει» ως άλλος άτλας για την Ενότητα των Πανορθοδόξων, αξιοποιεί θεοπνεύστως και θεοκινήτως κάθε αγαθή ευκαιρία και ευφρόσυνη συγκυρία εκ της εκκλησιαστικής ιστορίας και εν γένει της αγιοπνευματικής ζωής και εμπειρίας της ορθοδόξου Εκκλησίας προκειμένου να διακηρύξει emphaticώς, γνησίως και αμεταθέτως την αναγκαιότητα της διατηρήσεως της ενότητας των κατά τόπους ορθοδόξων Εκκλησιών ανά την οικουμένη «εν τω συνδέσμω της αγάπης και της ειρήνης».

Στο πλαίσιο αυτό, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος διά της ιστορικής και βαρυσήμαντης πρωθιεραρχικής γραφής του αναφερόμενος στο καίριας σημασίας ιστορικό γεγονός της άρσεως του Βουλγαρικού Σχίσματος υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου γράφει μεταξύ άλλων και τα εξής: «Η φιλόστοργη πάντων ημών Μητήρ Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως η οποία διά πάντων επιδιώκουσα την πλήρωση του Θείου προορισμού της, δηλαδή την καθοδήγηση του λαού του Θεού σε σωτήριες νομές, φιλοστόργως προ εβδομήκοντα ακριβώς ετών εμερίμνησε για την άρση των συνεπειών μιας όχι ευαγγελικής καταστάσεως, η οποία προήλθε εξ

ανθρωπίνων φιλοτιμιών της, κατά τον ιερό Φώτιο, «γνήσιον γέννημα των πνευματικών αυτής ωδινών και καλόν άγαλμα των εαυτής πόνων αποτελούσας Αγιωτάτης Θυγατρός και αδελφής αυτής Ορθοδόξου Εκκλησίας της Βουλγαρίας, και επευλόγησε το αυτοκέφαλο διοικητικό καθεστώς αυτής προς αποκατάσταση της εκ της συνεργείας του πονηρού και του μισοκάλου ανθρωπίνου φρονήματος διασαλευθείσας ενότητος εντός της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Ως γνωστόν, από των τελών του 14ου αιώνας ο Ορθόδοξος Βουλγαρικός Λαός απώλεσε επί πέντε περίπου αιώνες, μαζί με την πολιτική ελευθερία του και την εκκλησιαστική δομή του. Η πνευματική καθοδήγηση αυτού, καθώς και πάντων των λοιπών λαών της Βαλκανικής Χερσονήσου, διενεργούνταν τότε αξιοχρέως και οφειλετικώς υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στην εκκλησιαστική κανονική δικαιοδοσία του οποίου υπήγοντο, διά των αποστελλομένων εκεί Επισκόπων, οι οποίοι διατηρούσαν στο λαό ακμαίο το Ορθόδοξο φρόνημα και την φυλετική ταυτότητα αυτού.

Διά της πνευματικής, ποιμαντικής αλλά και της εθναρχικής μέριμνας ταύτης του Οικουμενικού θρόνου ανεχαιτίσθη και απετράπη ο κίνδυνος απωλείας της πνευματικής και εθνικής ιδιοπροσωπίας του βουλγαρικού λαού και των λοιπών ορθοδόξων λαών της περιοχής, σε μία εποχή στερήσεως των στοιχειωδών ανθρωπίνων ελευθεριών και δικαιωμάτων, όταν σημαντικό τμήμα αυτών υπέκυπτε σε αφόρητες πιέσεις και μετέβαλε την χριστιανική αυτού ταυτότητα.

Το κατά το έτος 1870 επισυμβάν σχίσμα

Το κατά το έτος 1870 επισυμβάν σχίσμα και η εν συνεχεία κατάκριση αυτού επεσκίασε, όμως, τις σχέσεις της Μητρός Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως μετά της θυγατρός αυτής Εκκλησίας της Βουλγαρίας επί μακρόν χρονικό διάστημα. Κατόπιν πολλών προκαταρκτικών συζητήσεων, που άρχισαν κατά την εν Αγίω Όρει συνελθούσα πανορθόδοξη Διάσκεψη του έτους 1930 και ολοκληρώθηκαν στα Ιεροσόλυμα, στη Σόφια και εν τέλει στην Κωνσταντινούπολη, η Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία διά της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως της 22ας Φεβρουαρίου 1945, έθεσε οριστικώς τέρμα σε ένα οδυνηρό τραύμα, το οποίο κατέλιπε στο πολυπαθές σώμα της Εκκλησίας ο πανορθόδοξως καταδικασθείς επάρατος εθνοφυλετισμός, ο οποίος διέρρηξε κατά καιρούς τον άνωθεν υφαντό και άρραφο χιτώνα της εν Χριστώ ενότητος αυτής.

Για τον σκοπό αυτό διά της συσταθείσας εκτάκτου Συνοδικής Επιτροπής υπό την προεδρία του αιμνήστου Μητροπολίτου

Χαλκηδόνος Μαξίμου, του μετέπειτα Οικουμενικού Πατριάρχου, (υπ' αριθμ. 32 και από της 8ης Φεβρουαρίου 1945 γράμμα του Οικουμενικού Πατριάρχου Βενιαμίν), εν συνεργασία με την εξουσιοδοτημένη εκκλησιαστική αντιπροσωπεία εκ Βουλγαρίας ετέθησαν οι απαραίτητοι όροι για την άρση του σχίσματος, μεταξύ των οποίων και η διά γραμμάτων προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη έκφραση της θλίψεως της Εκκλησίας της Βουλγαρίας για τον χωρισμό ο οποίος υφίστατο στις κανονικές σχέσεις αυτής προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο, όπως και της επιθυμίας αποκαταστάσεως του αδελφικού δεσμού της ειρήνης προς αυτό και προς όλες τις ορθόδοξες Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, ο περιορισμός της δραστηριότητος αυτής αποκλειστικώς εντός των ορίων του Βουλγαρικού Κράτους και η υπαγωγή των μεν εν Κωνσταντινουπόλει διαβιούντων Ορθοδόξων Βουλγάρων κληρικών και λαϊκών στην πνευματική δικαιοδοσία της Αγιωτάτης Αρχιεπισκοπής Κωνσταντινουπόλεως, των δε εν Βουλγαρία Ορθοδόξων Ελλήνων υπό τη δικαιοδοσία της εκεί τοπικής Εκκλησίας.

Η διά γραμμάτων της εν Βουλγαρία Διοικούσας Εκκλησίας έκφραση της «Βαθείας αυτής επί τοις ποτέ αναφύεσι γνωστοίς ζητήμασι και τω συνεπεία αυτών προελθόντι χωρισμώ και τη διακοπή των πνευματικών και κανονικών προς αυτήν σχέσεων» λύπης, καθώς και του ζωηρού πόθου «της προτέρας αιθρίας και ειρήνης» και η εκζήτηση «εν ικεσίαις της άρσεως μεν της προ χρόνων κατά του Βουλγαρικού κλήρου και λαού απαγγελθείσης εκκλησιαστικής καταδίκης, της αποκαταστάσεως δε και αύθις του συνδέσμου της ειρήνης και της αγάπης και των κανονικών σχέσεων προς τε την Μητέρα αυτής Μεγάλην Εκκλησίαν και προς τας λοιπάς Ορθοδόξους Αυτοκέφαλους Εκκλησίας», και η υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου Πρόφρων αποδοχή της υποβληθείσας αιτήσεως και παρακλήσεως ταύτης της εν Βουλγαρία Διοικούσας Εκκλησίας, η οποία υποδηλώνει πνεύμα συγγνώμης και οδηγεί εις δόξαν Θεού, οδήγησαν ώστε και πάλι να πούμε, κατά τον Ιερό Φώτιο: «τα τότε γεγονότα Θεός λήθη βαθεία παραδώση και ημάς εις αμνησίαν αυτών διατηρείν ενίσχυση».

Η πολυπόθητη ενότητα

Η αποδοχή και ο σεβασμός των τεθέντων κατά τις διαπραγματεύσεις υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου κανονικών όρων και προϋποθέσεων υπό της Εκκλησίας της Βουλγαρίας, οδήγησαν στην πολυπόθητη ενότητα, καθώς «αι αιρέσεις και τα σχίσματα, αι φυλετικά φιλοτιμιαί και αι κοσμικαί αξιώσεις καταστρέφουσι την αρμονίαν, ασχημίζουσι το σύνολον, και, ως τόσα ρήγματα, θέτουσιν εν κινδύνω αυτήν ταύτην την ύπαρξιν του οικοδομήματος (Λόγος Μητροπολίτου

Νεοκαισαρείας Χρυσοστόμου, Σχολάρχου της Ι. Θεολογικής Σχολής Χάλκης, πάνσεπτος Πατριαρχικός Ναός, 25 Φεβρουαρίου 1945).

Ο Αγιώτατος Αποστολικός και Πατριαρχικός Οικουμενικός θρόνος, «Πρώτιστα μεν την των Ιερών κανόνων διακέλευσιν και την μακραιώνα της Εκκλησίας πράξιν υπ' όψιν λαβών», ιδιαιτέρως δε έχων «φιλόστοργον διάθεσιν προς την εν Βουλγαρία Εκκλησίαν», επευλόγησε και ανεκήρυξε τότε και «την αυτοκέφαλον σύστασιν και οργάνωσιν της εν Βουλγαρία Αγίας Εκκλησίας», καθορίζοντας τα κανονικά γεωγραφικά όρια δικαιοδοσίας αυτής και ορίζοντας «όπως αυτή διοική και διέπη τα κατ' αυτήν ανεξαρτήτως και αυτοκεφάλως», αναφερομένη προς τον Οικουμενικό θρόνο «και δι' αυτού λαμβάνη την έγκυρον γνώμην και αντίληψιν... Επί γενικών εκκλησιαστικών ζητημάτων, της καθολικωτέρας ψήφου και δοκιμασίας δεομένων».

Διά της κανονικής ταύτης πράξεως ολοκλήρωσε η Μήτηρ Εκκλησία την πάγκοινη χαρά των πανορθόξων, η οποία επισφραγίσθηκε και διά ιεροτελεστικών πράξεων στο πατριαρχικό μας παρεκκλήσιο του Αγίου Αποστόλου Ανδρέου του Πρωτοκλήτου και διά λειτουργικών και ευχαριστιακών συνάξεων στον πάνσεπτο πατριαρχικό ναό του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου και στον εν Φαναρίω Ιερό Ναό του Αγίου Πρωτομάρτυρος και Αρχιδιακόνου Στεφάνου, και εν Βουλγαρία.

Την ιστορική επέτειο της διττής αυτής πράξεως αγάπης, ενότητος και κοινωνίας τιμώνσα η Μήτηρ Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως και διά της αφιερώσεως της Επετηρίδος αυτής του έτους 2015 στο γεγονός αυτό, μμνήσκειται ευαρέστως των έκτοτε αδελφικών μεταξύ των δύο εκκλησιών σχέσεων, κατά την διαβεβαίωση, άλλωστε, του Προέδρου της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Βουλγαρίας Στεφάνου ότι αυτή «εφεξής έσται ου μόνον πιστή και αφοσιωμένη, αλλά και βαθέως ευγνώμων και υπόχρεως τη Μητρί Οικουμενική Εκκλησία, ανθ' ων αύτη επετέλεσεν εν απωτέρω τω παρελθόντι, προ χιλίων και πλέον ετών, γεννήσασα αυτήν εν τη δυνάμει της αγίας και σωτηρίου Ορθοδόξου πίστεως, και εν τω παρόντι δεχθείσα αυτήν, και πάλιν τη δυνάμει της εν Χριστώ αγάπης, εις τας ανοικτάς μητρικάς αυτής αγκάλας και αναγνωρίσασα αυτή το δικαίωμα και την τιμήν ισοτίμου αυτοτελούς υπάρξεως. Η Εκκλησία ημών θα διατηρήση ευγνώμονα ανάμνησιν και περί των φροντίδων, ας η Μήτηρ Εκκλησία κατέβαλε διά την διατήρησιν της Ορθοδόξου πίστεως και παρά τω ημετέρω λαώ παρά την μακράν δουλείαν αυτού, εξότου, λήγοντος του 14ου αιώνας, ομού μετά της καταλύσεως του Βασιλείου αυτού κατηργήθη και η εν Τυρνόβω αυτοτελής πατριαρχική Εκκλησία αυτού».

Σημειωτέον, στη συνάφεια αυτή, ότι πανταχού και πάντοτε κατά τη διάρκεια της μακράς στρατείας αυτού στην ιστορία ο Οικουμενικός

Θρόνος ενήργησε, συνεπώς και συνετώς προφυλάσσοντας και τον λαό της ευλογημένης Μακεδονίας και εν γένει της σημερινής Βορείου Ελλάδος από της επιδρομής, της λύμης και των επιβουλών εθνικιστικών κινήσεων μέχρι των μέσων του παρελθόντος αιώνας, επισφραγίζοντας του λόγου το αληθές διά της καταστάσεως Ιεραρχών ικανών, οι οποίοι απετέλεσαν την εγγύηση του ορθοδόξου τρόπου και ήθους και δεν εφείσθησαν και αυτής της ζωής τους, όπως ο Μητροπολίτης Γρεβενών Αιμιλιανός και πληθύς επωνύμων και ανωνύμων ιεραρχών, κληρικών παντός βαθμού και προυχόντων, αλλά και απλών πιστών, και διετήρησαν και την ορθοδοξία και την ταυτότητα του τόπου και του χώρου, του γράμματος του νόμου και της χάριτος της αληθείας, της ακριβείας και της οικονομίας.

Άλλωστε, εύγλωπτος για κάθε εποχή τυγχάνει ο Όρος της εν Κωνσταντινουπόλει Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, η οποία συγκροτήθηκε εν έτει 1872 στον πάνσεπτο πατριαρχικό ναό: «...Αποκηρύττομεν κατακρίνοντες και καταδικάζοντες τον φυλετισμόν, τουτέστι τας φυλετικές διακρίσεις και τας εθνικάς έρεις και ζήλους και διχοστασίας εν τη του Χριστού Εκκλησία, ως αντικείμενον τη διδασκαλία του Ευαγγελίου και τοις Ιεροίς κανόσι των μακαρίων Πατέρων ημών, οι και την αγίαν Εκκλησίαν υπερείδουσι, και όλην την Χριστιανικήν πολιτείαν διακοσμούντες προς θείαν οδηγούσιν ευσέβειαν».

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο διά της συνεχούς και συνεπούς πανορθόδοξου στάσεως και μερίμνης αυτού, ήτοι της καταλλαγής, ανοχής και συγκαταβάσεως, αποδεικνύει περιτράνως ότι έχει πάντοτε ως τέλος (σκοπό) και αρχή, όσον αφορά στις σχέσεις αυτού όχι μόνο μετά της θυγατρός αυτού Εκκλησίας της Βουλγαρίας αλλά και με κάθε τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία, την εν Χριστώ ενότητα και την αγάπη και την αλληλοπεριχώρηση επί προσωπικού και γενικότερου επιπέδου, οι οποίες κατανικούν τις εθνοφυλετικές διαφορές.

Αληθώς και μεμαρτυρημένως, η Μήτηρ Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως περιπτύσσεται την οικουμένη με όραμα τα έσχατα, διατηρεί την αλήθεια του σώματος του ζώντος Χριστού ως Οικουμενικό θησαυρό και προσφέρει αυτόν ως άρτο ζωής, μελιζόμενο και μη διαιρούμενο, εσθιόμενο και ουδέποτε δαπανώμενο στον κόσμο και σε πάντα άνθρωπο. Την αλήθεια αυτή διακηρύττουμε και σήμερα μιμησκόμεθα την παράδοση στην λήθη όσων αντικανονικώς έγιναν αλλά και της ανακηρύξεως της αυτοκεφάλου ζωής της εν Βουλγαρία Εκκλησίας, κατά προνόμιο ιερό και κανονική αρχή του Οικουμενικού Πατριαρχείου και βεβαιούμε εμπράκτως και εμπειρικώς τον ιστορικό ρόλο του ημετέρου θρόνου ως υπερεθνικού κέντρου της ενότητας των Ορθοδόξων και εγγυητού της κανονικής τάξεως στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο εορτάζοντας ως Μητήρ Εκκλησία το διπλούν τούτο επετειακό ιστορικό γεγονός, διαγγέλλει προς πάντες, ότι αυτό ως η κατ' εξοχήν υπερεθνική και Οικουμενική Εκκλησία και μετ' αυτού σύμπασα η Ορθόδοξη Εκκλησία παντελώς αποσκορακίζει και καταδικάζει τον εθνοφυλετισμό, στοιχούσα προς τους Πατέρες της Εκκλησίας και τον Απόστολο Παύλο, που διακηρύττει διαχρονικώς, ότι: «ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος, ουκ ένι άρσεν και θήλυ πάντες γαρ υμείς εις εστέ εν Χριστώ Ιησού»... Η Ορθόδοξη Εκκλησία, φέρουσα το βάπτισμα του Χριστού και ανακαινίζουσα τον άνθρωπο δι' αυτού, ανακαινίζει τον κόσμο όλο εκ βάθρων, δίδοντας σ' αυτόν νέα μορφή.

Προς την του Θεού Σοφία, την Ειρήνη και την Δύναμη, την διέπυσα παναρμονίως και κυβερνώσα πανσόφως τον κόσμο διά του Ευαγγελίου του Χριστού, «εν ω εισί πάντες οι θησαυροί της σοφίας και της γνώσεως απόκρυφοι» (Κολ. Β', 3), αποβλέπουμε πάντες οι Ορθόδοξοι, ανεξαρτήτως φυλετικής και εθνικής καταγωγής και γλώσσας, και μυσταγωγούμεθα στο μυστήριο της εν χριστώ ενότητος και της διά φθαρτών υλικών εκφράσεως του θείου κάλλους της δόξας Αυτού...».